

ESTI
RAHVUS-
AJALUKOGU

Jõulu number.

INVALIDID

Vigastatud sõjameeste häälekandja

== ilmub üks kord nädalas ==

TELLIMISE HIND postiga ühe kuu peale 12 Mrk.
Vigastatud Sõjameeste Ühisuse liikmetele (invalididele) —
hinnata.
Väljamaale 10 Mrk. kallim.

Üksik number maksab 3 marka
Kuulutused 5 marka millimeeter.
Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik vigastatud sõjameeste
ühisuse osakonnad ja raamatukauplused.

Toimetus ja talitus asub Viljandis, Uus tän. № 38. :: Toimetaja kõnetund kella 11—1. e. l. :: Talituse asjaajamine igal ajal.

I. aastakäik.

18. detsembril 1921.

№ 910.

SP, 6561
Jõulud.

Jõulud on rahu ja rõõmu pühad.

Kunagi muul ajal ei ole inimesed sifemiselt eht perekondlikelt nii rõõmsad ja õnnelised, kui jõuluõhtul.

Rõõmus meeleolu ja hingeline soojus teeb wanugi sel pühakihul õhtul peaaegu laste sarnaselt.

Küünlataules ja iluhtes särav jõulupuu, selle ümber terve perekond noored ja wanad — kui ilus, kui õnnelik tund on see!

Ringitused. Soe tuba ja maitsewad pühade toidud laual. . .

Koike seda maitsib feltskond suure mõnutundega jõuluajal.

Peale selle annab käesolewatele pühadele veel see omajagu wäärtust ja õnne juurde, et meie neid rahutähe all sedakorda pühitseme. . .

Alga — kesk seda jõulurõõmu ja pidutsewat feltskonda, paistab siiski üks laiajooneline turbitusepilt, üks unustatud ja üsna suur ringkond inimesi, kes ei saa jõulurõõmu tunda

Need on sõjainvalidid!

Külm on nende tuba, kurb ja lootusetu nende meeleolu. Paljudelgi ei ole terwet pühaderiiet selga panna. Sõua peal ei ole pühadeoitu. Ei laota särav jõulukuuks õnne ja rõõmu.

Jah, rõõmuta ja pime on praegusel jõuluõhtul invalidi tuba. Palju on perekondi, kus lapsuteste silmis nutupisarad, atatoitusest paleb kahwatud. . .

Kes mõtleb omas jõulurõõmus nende peale? Wist wähe leidub küll niisugusi.

Walitus ja feltskond on invalidi unustanud, neid maha jätnud. Rauaoodatud pensiooni natukene ei ole paljudele veel jõulutski tätte jõudnud. Feltskond ei ole nende eest hoolitsemise tööle appi tulnud.

Invalidide enesetorraldus, nende ühifus, ei suuda koite häda aidata, kui feltskond appi ei tule. Feltskond waatab aga külmalt pealt, wõeldes: „Pole meie asi. Katsuge ise, kuidas läbi saate“.

Waste ja kurb kuulda, aga tõsi!

Nii wõtawad paljud meie invalidid jõulupühi wastu.

Wennad, sõjaseitsemehed! Lootusetu on hirmus elada, üksikannatused raskemad lenda.

Sirutame waimus sel tallil jõuluõhtul üksteisele oma kareda käe, soowime enestele, et need kurbwad jõulud meile wiimasets jäätsid ja juba lähem tulewik meie õiguslike seisukorra, meie eest täieliku hoolitsemise, niikästi walituse kui ta feltskonna poolt, jalule seaks.

Lootust parema tulewiku peale! See on praegu meie ainule jõulusoow.

Mõte liigub.

Üks mõte liigub mu pääst läbi — suur ja imelik!

Üks mõte liigub maailma rahwaste päädest läbi — selgiva märkamisega. . . See mõte on südames signenud, hinges idanenud ja on valgust, on päikest igatsenud!

Tuhanded aastad on see mõte inimesesoo hinges elanud, igatsenud — uinudes ja ärkades. . .

Nüüd liigub see mõte — suur kui taewalaotus ja imelik, et alles nüüd seda tõde üdini läbi tuntakse!

Arusaamise heledad kiired tungivad sügavasse ja kaugele. . .

Mõte liigub — energia sädemed välguvad, — tahtmine on kindel kui teras. . .

Mõte liigub ja juba ilmuvad teod. . .

Jnimesesugu, nüüd lunastad sa omale vabaduse. . . Õnnistatud olgu suur ülestõusmise tund!

5. XI. 18.

Anton Suurkask.

Jõulu õõl.

Mälestused ja pilbid 1919. aastast.

Jõuluõõ. Pühalik waitus. Taewas külmwat paksu hõbe wihmana sirendawalt tähtist. Rahwatul tuumalgel hiilgawad lumehelbed. Kiriku tornidest kostawad kellahelid. . .

"Rahu olgu maa peal ja inimestel heameel!" heljub waimuwallast alla, lainetab taha üle maa. . . Aga kus on rahu? Millest on inimestel heameel? Kas on heameel langenuist, kes pühalt õõl lahinguwäljal küllmand korjustena lamawad — käd rufikas ja lahtised läiketa filmad taewa poole? Kas on heameel wereft, mis roostena maad katab? Wõi on heameel paksudeft tukrudeft, mis marodöörid sõjaajal koftu on ajanud?

Maa leotet werega — weri on maa peal, weri on maa sees, weri wees, werd on igal pool, kuhu film iganes waatab!

1.

Lumi krudiseb reejalaste all. Hobused on üleni härmas. Meestel habemed jääpurikatena kõlisedawad kui külmanud puuoklad

Dee wiib läbi lõpmatu soo. Soo pealt kerfib udu üles, wajub alla meeste finelite ja hobuste peale, kus ta hõbe waibana aset wõtab. Dee peal on waenlase korjused, kes eilases tikumõitluses jia wedelema jäid, kui waenlane tagasi löödi. — Regedel lamawad mehed, nägudel ükskõiksus.

"Eila olid nad weel kui werejänulised metsloomad, tormasid püstitikkudega meie kallale, aga täna lamawad nad jün külmetanud kui kondid, lumega taetud soos!" lausis keegi sõduritest.

"Wõib olla, et ka meie enam homset päewa ei näe", ütles teine pila kaswuga, härmand habemega sanitaar, selle mõtted alatafa kodus omaksete juures wiibifid.

Sõit kestab edasi. . .

Wiimaks ometi lõpeb soo, ja filmapiirile ilmub kulla. Küüdimehed jäetakse soo äärde ja rood marsjib külmadesse kaewikutesse — kallil jõuluõõl.

Üks sõduritest oli metsast wälse tuuse kaasa wõtnud ja panti selle kaewikusse lumme püsti. Siis heitfud sõdurid nalja ja tuletasid kodusid meelde, kus soojad worstid lauale tuuakse ja pere lõõma asub. Siir aga ei ole muud, kui mõnel mehel on tasku sopis ärakuwanud kaeraleiwa puru, mis sõdur ahnelt peoga suhu ajab.

Raua ei ole kangelastel võimalik pühavõ unistustes wiibida. Waenlane katiub uuesti oma nujaläinud tööd jatkata.

Hallides finelites roomawad tumedad kogud üle lumewälja — waritledes saaki kui kassid.

Ta-ta-ta ragistab lews kaimikus — roomajate peale. Meed kargawad maast üles, jooksewad tagasi, aga neil on uued read nagaanidega seljataga, mis sunnivad neid ümberpöörada. Nad jooksewad otse surma suhu. . .

Ilka uued ahelikud saadab waenlane taqant järele. Hoolimata jooksewad ka alkoholiqa purju pandud mehed surmale wastu, ehk küll wäli surmutest täis külmwat. Kaimikusse antakse wahetpidamata tuld.

Juba jookseb laheskümmes kuuks ahelik üle wälja, ka see niidetakse maha. Rohkem ei ole wist peale saata. Müüd on wist kõik läbi. . .

Paar tundi kestab waitus. Siis saadetakse meie

mehed kaimikusse wälja, haawatuid korjama. Müüd algab sanitaaril töö — ta jookseb wälja mööda edasi-tagasi, ühe haawatu juureft teise juurde.

Ühele haawatule liginedes, kes tagasi plüüdis roomata, tahtis tema esimest abi anda. Tänutäheks kõlas haawatud waenlase rewolwrist paul ja sanitaar langes rinnust läbilastult maha — oma mõrtsuka kõrwale. Ta rinnust tuli tume hääl kuuldawale: "Zuimene, mis olen ma sulle teinud, et sa mind lastfid? Ma seisin kaitseta sinu ees. . ."

Ta-ta-ta huifab selle paugu peale metsast marim. See on kui wiimane aupaul langenuile ja kuu waatab rahwatanud palgel üle korjuste, nagu nutaks ta weretöö üle. . .

Omad kandsid sanitaari sidumisepunkti, panid kanderamile

Ta filmist kustus läige. Midagi korisewat tuleb ta rinnust kuuldawale, kuid ei saa midagi aru, ainult: "Mag. . . Er. . ." ja see on kõik. Ta käd haarawad kramplikult kanderamist kinni. Siis pigistab sõrmed risti ja waitib: "Ta näeb wist und: Mingifugune walge kogu lehwib ta kohal õhus, ta sirutab omad käd selle järele wälja, kuid midagi ei hakka pihku. Weel wiimane ringutus ja korin rinnust: "Mag. . . Er. . ."

*

Terase ema istub sooja ahju juures ja loeb mehe kirja, mis juba paar nädalat teel oli olnud ja nüüd jõulukingina kätte tulnud. Mees lubab jõuluks koju tulla, kui waenlane tagasi küllakse.

Diktar Magda loeb wiikwa tule juures Kristuse sündimist: "Mu olgu Jumalale kõrges, rahu maa peal ja inimestest heameel!"

Ta küsib emalt, kas isa ka jõuluks koju tuleb? Tema teada pidi rahu olema, sest raamatus on üteldud "rahu olgu maa peal".

Ema wastab: "Kui sa hea laps oled, siis tuleb isa ja toob sulle Narwast uue lugemiserammatul"

Magda jookseb kulgates mööda tuba ja äratab õe Erna üles, kes rahuliste magas. Wiimane hakkab nutma ja tahab omale ka raamatut. Ema waigistab teda, küsib hea laps olla, siis toob isa Ernale weel ilusama, kui Magdale. —

Wäljas wingub tuul, pelkab wastu ufse ja afna piitafi. Suur lumehang on ufse taha tuisanud ja wõimata on wälja pääseda. Alnad olid kottidega kinni mähit, sest muidu läheb tuba külmaks, ei ole puid, millega kitta; muretsejat ei ole — isa juba üle aasta sõjawäljal. —

Rõnda wenitwad päewad üksteise järele, oodates isa koju tulema.

Wiimasel jõulupüha õhtul kujub ema lastele sukka ja kindaid. Lapsed jonnitwad: üks tahab omale pikemaid, teine omale. Ema tuletub neile isa kirja meelde — ilusad raamatud ja pilbid. Lapsed kuulawad ema sõna ja hakkawad mängima.

Ufse peale koputatakse. Ema awab ufse. Sisese astub härmatand wurrudega sõdur. Lapsed jooksewad kulgates wastu. "Jsa tuleb! Jsa tuleb!" Kuid pörkawad ufseft tagasi. Sisese kantakse surmu puusärki. Puusärki kaan awatakse: isa waatab tardunud pilgul omast kambrikseft wälja. Kuid nutjate piaraid ei kuimata keegi. Ema langeb põlwili puusärki ette ja annab mehe oksa-efisele suud. Seda nähes teewad ka lapsed järele.

Surnu kojutoojate kõrwu just nagu kostaks weel langenuid selksimehe tume korin rinnast: "Mag. . . Er. . ."

Mõni päew hiljem kostavad N alevi tänawatel leinamarssi helid. Rahwas jookseb murruna tänawaile, et näha saada isamaa ohwert — ohwert, mis riigi huwide eest langenud. „Plus on rahwa — ilus on riigi huwide eest surral“

II.

Üksikus metsanurgas on wäitene urtijä. Ta on wäljast poolt nii wilets ja waewane, et seal sees keegi elada ei mõiks. . . Kuid siiski, läbi aina wilgub tulekene, kui läikiv kassi piln pimedal ööl. Ta elanik on puujalaga ja ühe käega intwaliid. Ta loeb peerutule walguisel kalendri: „Raheskümnes neljas detsember — Jõulu laupäewa õhtu.“

Ta paneb raamatu käest ja komberdab kapi juurde. See on ainute mööbel toas. Wõtab sealt silgu foolwee ja külmad kartulad wälja ja hakkab „jõulu maiustoit“ sööma. Lõpeb foolweesi, lõpewad kartulad. . . Wanakene komberdab ahju juurde ja heidab õlgede peale magama.

Tal ei tule uni peale. Mõtted wiibiwad waenuwäljal, kus wend surwel kaduma jäi, kes tema ainufene tugi oli.

Tuul puhub läbi aina fiske ja ei anna wanakesele rahu. Ta tõuseb üles, wõtab oma wana kaski ja topib sellega aina kinni. Wäljas on mingisugust müdinat kuulda. See ligineb. Awaneb ukse. Sisse astub kartudele toetades noormees. See on ta wend, kes suwel Ostromi all wangi langes ja nüüd wõimalus oli koju pääseda. Wanakeue wõtab oma ühe käega wenna kaelast kinni ja läikiwad pisarad langewad wenna härmanud fineli peale.

Ei olnud pisarail lõppu. . .

Need on kaks isamaa fanti: üks Wene-Jaapani sõja — teine Gesti wabadussõja. . . Ei tuleta neid keegi meelde, sest nad on töödületud. Ei ole neid enam isamaal ega rahwal tarwis. Oli ford aeg, kui neid sõjalipu alla kutsuti, siis kui neil tugewad ihuliikmed alles olwad, aga nüüd on endiste käte ja jalgade asemel tühjad käited ja krääksujad puujalad.

Isamaa, sa oled unustanud oma paremad pojad, kes oma terwise ja eluwõimaluse on ohwerdamud sinu wabaduse eest. Unustatud ja mahajäetud on nad ka kallil jõuluõhtul. Seltskond, kas ei liienda sinu poole nende wiletkate häda ja walu?

Pisarad laugel, hulguwad nad koduta ümber — ferjates otsiwad omale elu illespidamist! Kuid isamaa ja rahwas waatab nende peale paremat silma kinni pigistades ja üteldes: „Dodate weel — kuni seadus tuleb ja teid wiletkaid koristab!“

K. Saks.

Valusam kui valu!

Küll oli valus siis, kui kuulikild mind tabas, seal wõsastiku veeres, wõõras rabas, kus olin walvel kauni kodu eest. . .

Ma kukkusin . . . mu haavast voolas veri, mind kaisutas külm, wõõras, niiske pori! Ma tundsin, et ma ilma jäänud käest! Kuid valu . . . see ei olnud raske kanda, ma igatsesin teise käegi anda mu kodu eest.

Nüüd olengi ma ühest käest ilma. Mu kodu? — kannatan siin tihti külma, nälga, kuid — süda põleb waluleekides! Sest, need, kes rahulikult rikkaks kodu talus siis läinud, kui ma kannatasin valus, nüüd vaatavad mu peale põlates. Ma petetud . . . ja rikutud mu elu, seepärast põleb valusam kui valu mu südames! . . .

K. Kaasik.

„Veierkasti mehed“!

„Keda Jumal tahab hukka saota, seda lööb ta pimedusega.“

See ütetus, ühest wäga wanast roamatust, tuleb mulle praegu meelde. Ma täiendaksin seda weel järgmiselt:

„See, kes Jumala tahtmise jätele hukka peab minema, ei ole ainult pimedusega löödud, waid ta kalmusega, toorusega, koletohtuga ja lõhkiminemefini täis omaladuga.“

Kas niisugusi meie seltskonnas on palju?

Jah on.

Selle idendujets toon siin ette järgmise kirjja, mis allkirja kannab:

„Veierkastimehed“ Põltsamaa liiwises kõrbes — konarlikes maailmas.

Gesti wabariigi wigastatud sõjameeste ühisuse Põltsamaa ojalond korraldas Põltsamaa alevis laada päewal 10. detsembril s. a. korborianduse rinnomärgikeste müügiga. See pidi puudust kannatajate sõjaintwaliidibe toetulets minema.

Laat oli rahwarikas ja wõis loota, et ettemõte hästi õnnestab. Nimelt, et rohkesti maarahwast, jõulaid talukoja pidajaid oli alevisse kogunud.

See aga ei läinud mitte nii läbi.

Juba esimene „rahwamees“, kelle ette korjaja karbiga astus, kufkus korjajat ja korjandust siunama, mis pärast jämedaks soimuse muutus.

„Mitu korda aastas teie korjate? Alles 1. mail olid Veierkastimehed korjanduskarpidega wäljas.“

Teine: „Kus kohal need wigastud ja haawatud on? Sõda ei ole aasta otsa enam olnud.“

Kolmas: „Kes mulle annab? Mul kaks poega olid ka sõjas.“ (Tal on maal talukoht.)

Neljäs: „Oh, neid korjanduskasti mehi on ennegi nähtud. Eks Weneaeg korjati ka ja soadeti Sakjamaale.“

Wiies ei astnud isegi kõrwalseisjat naesterahwast raha korjanduskasti panna, waid ahwardas mahaküüa.

Wseloomustatu ja liigutatu oli järgmine nähtus:

Alewi tänawal tuli mulle wastu üks intwaliid ühe rikka taluperemehega. Intwoliidi rinnal oli korjandusemärk. Ta oli seda omale lunastanud, et rohkem puuduse all kannatajaid seltsimehi aidata. Peremehe rinnal ei olnud aga märki.

Ma astusin neile wastu ja ütlesin peremehele:

„Noh, peremees, teil puudub laadaluba, kuna see teie seltsilisel, intwaliidil, aga juba rinnas on. See ei lähe, et teie ilma märgita käite.“

Rüüid alles kuulsin, mida ma enne ei olnud kuulnud.

Neid sõnu ei kannata paber wälja! Mees tantfis kui tulise süte peal ja tiirles ringi, otse löwi häälega soimates ja tahtis fiks minema pista. See aga ei õnnestanud tal nii lihtsalt. Enne, kui ta arugi sai, wõttis tema kõrwal olew intwaliid rahatoti oma wiimase wiie

margalife, lunastos sellega rinnamärgi ja pani peremehele rinda. Ta kaunistas tema rinda inwaliidide werega, werega, mis ta oma wiimase rahaga ostis.

Reegi talumees awalbas lahjetust, et Gestis ta 1 pennilisi rahasti käimas ei ole. Need oleksid tema armates parajod olnud sõjainwaliidide korjandusekarpi pista.

Kui korjanduse karbid lahti tehti leiti suurem jagu annetusi 5, 10 ja 20 pennilisi olewad.

Et korjandus ometigi paar tuhat marka sisse tõi, peab küll riimate ja otse erimahtialgawalt töötawate Põltsamaa Ühis-Kaalgüm. naisõppuritele A. R., S. M. ja S. R. teenuselt lugema. Neile inwaliidide nimel südamlik tänu!

Pean tõele au andes ütleva, et see paar tuhat marka ei tulnud mitte mainimestelt, talupoegadelt, kes laadal olid, kokku, waid just alewi elanikkudelt, kes inwaliidide turwale ja raskele saatusele soojalt kaaja tunnawad.

Aga ma ei oska neile rikastele taluperemeestele, kes annetuse asemel ainult wängeid sõimusõnu korjajatele näk'u wisataksid, muud belda, kui walatud inwaliidide weri kirjendab teie wastu libada kaebusega taewa poole. Kadu soowin neile, kes siis soojas tuas lamasiid ja jalgu jama peale ajasiid, kui need, kelle heats nüüd korjandus oli, külmas lumehangedes kaitsekaawides kirjeldamata raskusi kannatafiid ja itka sügawamale lumme wajusiid, kuna sõdurite soe weri läbi shineli lume pani rinna all sulama..

Kõnda waowad nad nüüd inwaliididena seltskonna tuimuse lumehangedesse itka sügawamale ja sügawamale..

Sahinguwäljal pääsfiid neid sanitaarid ehk waenlane, kes nad wangiwõitis. Aga siin inwaliidena kodumaal olles, ei ole neil muud, kui siruta käed surmale wastu ja hüüa: „Tule ja peasta waewast.“

Põltsamaa osatonna sekretäär „Seierkasti mehena“.

Nii see kiri!

Ei suutnud estotfa täiesti uskudagi, et see nii wõib olla, nagu see kiri räägib.

Wäike Gestis itseiswuse arenemise ajajär'u iäeb see sündmus (Põltsamaa korjandus) ajalooliseks faktiks.

Kas need mehed ei tea, et ajalugu, arenemise käit, kõike ülekohut kord kuhjaga tähtsastub?

Wast beldakse: ah, see on wäike asi! Aga wäikest asjast wõib wahel ka suur asi saada, raskesti kaalutu sündmus kaswada.

Tulesäde on alguses wäike, ometi teab igaku, mis ta teha wõib?

Kui seltskonna suurem oja tõi Põltsamaa ümbruskonna meeste kombel ütles ja mõtleks, siis ei oleks meil mingit lootust Gestis tulewiku peale.

Kui üks rahwas omi tangelasi, seltskonna wälifst kaitset ja julgeoleku tugesiid ja nerde ohwriksi nii hindab, siis maksab see wana ütetus: „Keda Jumal tahab hukka jaata, seda lööb ta pimedusega.“ —

Minu juures luges seda Põltsamaa kirja üks koju tulnud sõdur. Imelik tufatus tõmbles ta näos ja peaaegu enesele rääkis ta:

„Wõi nii? Ah leierkasti meesteks peetakse kodukaitsjaid, kes terwise ohwerdonud? Annullt kerjustena tahetakse neid näha? — Teadte, kui jälle sõda tuleb, siis olen mina esimene, kes kuulide eest metsa peitu sootseb, et need, kes praegu niimoodi ütlewad ja nii ülekohtuselt talitawad, saaksid kodus oma naha peal sõja walu tunda.“

Ja usuge, niimoodi ütlejaid on palju . .

Kas see juba omakaju pärost ei sunni niisugust Põltsamaa mehi tõsiselt järelemõtleva? Aga asi on itka

nii, et alles siis heldets ja heats saadakse, kuid wesi juba ahjus on.“

Siis aga on see tihtigi hilja!

Mõtete sinava kaugusesse . . .

Ma waatan mõtete sinava kaugusesse,
Kus varjundid kujuvad tulewiku tumedat kangast . . .

Mu igatsus uppub selle lainetawa udu sisse . . .
Ma püüan lahti arutada seda umbset küsimuste rõngast . . .

Ja ootus, suur ootus, kui tormi eel ähvardav meri,
Mu südames möönab, mind täidab ja rahutuks teeb...
Kas tuul on nüüd merele minekuks paras ja peri?
Või varsti torm hulub ja merepind wahuvees keeb? —
Ma waatan uurides mõtete sinava kaugusesse,
Kus varjundid tulewaid sündmusi kujuvad . . . kutsuvad mind . . .

Mu igatsus uppub selle halli saamiseudu sisse
Ja imelist rahutust täis on mu süda, mu rind! —

Anton Suurkask.

Kas on inwaliididel oma hääle- kandjat tarwis?

See on sedawõrd tõsine küsimus, et tarwilik on kaalumise alla wõtta.

Kui ei ole häälekandja wigastuile tarwilik, siis oleks asjata teda wäljaanda, selleks kulu kanda ja jõudu pingutada.

Iga ettewõte ja töö peab wajadusest tingitud olema.

Kas on siin wajadust?

Znimene, ja just nüüdseaja inimene, ei suuda enam ainult sellest äraelada, kui temale küll leiba antakse, aga waimutoitu mitte palagi.

Juba õige wanal ajal tunti seda tõde, et inimene ei ela mitte ükspäinis leiwast, waid ka waimutoidust.

Wast beldakse: „Meil on ju waimutoitu igasugu kirjanduse näol olemas. Kas sellest inwaliididele ei jätku? On's neil weel eriti oma isejugust kirjandust tarwis?“

Jah on.

Põhjendus?

Meil Gestis on wigastatud sõjamehi, sõjaleinajaid (langenute omaksed) ja mitmesugusiid sõjalannatajaid suur perekond — kaugelt küll üle 10 tuhande. Et neid ühised walud, ühised eluhädad ja puudused seowad, see on selge. Nende huwid on ühised. Ja et nad oma elujõust, terwisest palju on kaotanud, seda enam on neil tarwi it kindlasti kokku hoida, ühiselt oma raske elusaatuse wastu wõidelda.

Sellest selgub nüüd igale arusaajale, et neil oma häälekandja on enam kui tarwilik. Mitte üffi waimutoiduks, waid ka ühendajaks, organiseerijaks, ühise sihtide ja mõtete ülesseeadjaks, awalikuse ees oma õigus-tatud nõuetega esinemiseks jne. jne.

Seltskond, vähemalt suurem jagu, waatab inwaliidide peale itkagi weel wanaaegse, tsaari wägistuse ajast sisetkaswanud pilguga.

See haawab inwaliidisi sügawasti. Raske pettumuse tunne, ühes hingelise kibedusega, mis elulootust ja usku tulewiku sisse õõnistab, wõtab inwaliidides maad.

„Iga sagedamini kuulen nende kaebusi, nende koosolekutel ja kirjades, mis toimetusele saadetakse: „Meid on äraunustatud!“ „Seltskond vaatab põlgusega meie peale!“ „Meie elu on väljakannatamata raske — otse nälgime!“ „Elulootus kustub, nagu loojaminev päike!“ „Ei taha enam elada — minu peale maadatakse nagu mõne imelooma peale ja naeratakse, sest et ma oma lehamigastuste pärast iseäralik wälja näen!“ jne. jne.

Terwe legion sellesarnaseid kaebusi!

Kas neile hingeliselt ja ihuliselt kannatajatele inimestele ei ole just oma waimutoitu tarwis? Riisugust, mis nendes uut lootust ja usku parema tulewitu sisse äratab. Et siin horilik waimutoit ei aita, on wist küll igale arusaajale selge. Neile peab midagi omapäraselt pafutama. Siis suudawad nad end jälle inimestena, seltskonna liigetena tunda.

Tihthigi on waimline nälg palju rassem kui ihulik häda —

Minu ees on praegu firi, mida haritud mees, inwaliid, endine kooliõpetaja ja ohwitser, kes on mõlemad jalad taotanud, on sel ajal kirjutanud, kui nädalat kolm tagasi, meie wigastatud sõjameeste häälekandja enam ei ilmunud. Wotan sellest kirjast mõned kohad siia üles.

„... Minul on südame peale mõned küsimised wõrsunud, mis sunniwad mind nende lahendamiseks Teie poole pöörma.

Kõige tähtsamaks nende hulgas on meie ühifuse häälekandja küsimus, sest mõned nädalad on möödas, kui enam oma kaastannatajate elust meie lugupeetud lehe läbi teateid ei ole saanud, sest et leht ilmunud ei ole.

Wäga kahju, kui wõimatuid takistusi on selleks, et lehte wäljaanda. Sellega on meie inwaliidide päike nagu looja läinud!

Noh, mul on siiski kindel lootus, et peatselt jälle minu südamele kõige armsamat lehte, oma ühifuse häälekandjat, oma käte wahel näen.

Teadustage mulle, kui faugel on asi selles asjus? Kui on leht ilmunud ehk saab ilmuma, siis palun ka mulle saata. — Püüan ka teisi meie lehe lugejateks wõita, et nad inwaliidide olukorraga seeläbi tuttawaks saaksid ja hakkaksid kaasatundma nende hädale.

... Lõpuks tähendan weel, kui lehe uuesti wäljaandmiseks raha puudub, siis wõiks selle heaks korjanduse toimepanna, milleks loodetawasti osawõtjaid ja wastutulejaid leidub! Ka mina loodan niimoodi lehe wäljaandmiseks toetust koguda . . .“

See kiri ütleb sellele palju, kes asja üle wähe tõsisemalt järelemõtleb.

Tarwidus oma häälekandja järele on meie inwaliidide rohke armutises peres olemas. Sedasama näeme ka teistes riikides. suurte ja wäikeste rahwaste seas. Igalpool ilmuvad ühe ehk teistfuguse nimetuse all inwaliidide ajalehed ja kuufirjad. Ja igalpool saadetakse need lehed ilma tellimise hinnata inwaliididele kätte.

Aineliselt on see tõesti raske, aga ühifel jõul peaks ka sellest üle saama.

Selge on, et sarnase wäljaandena, nii wäikfena, ei suuda inwaliidide häälekandja oma ülesande kõrgusele tõusta. Nii jääb ta siuliselt kõhnaks ja ainult ühifuse ametliku ja mõne muu wäiksemate teadete jaoks. Wähemalt poole suurem peaks ta olema, nagu praegune pühade dopeltnummer. Materjaali on awaldamiseks palju. Iga rohkem ja rohkem hakkab just inwaliidide poolt palju huwitamat ja awalikfufe ees walgustamise

wäirilist, niisama eneste wahel laiemaks tutvustamiseks, materjaali toimetusele kokku tulema. Ka suurem hull Gesti kirjaniika on lubanud inwaliidide häälekandjat oma kaastööga, ilma ta fu nõudeta, toetada

Nii wõib ka siuliselt wäikfist algusest suurema ruumi peale wäljaminna, niipea kui aineline jõud seda wõimaldab.

Ärgu mingi siis looja inwaliidide päikene, nende waimline siide ja julgustus, nagu eelpool toodud firi tähendab, waid kerfigu kõrgemale, suurenegu ja andfu uut lootust ja elufooja nendele, kes ihuliselt ja hingeliselt on palju kannatanud.

Selleks aidaku igailks arusaaja kaasa.

Käis minu elutee . . .

Ma pimeduse radu olen käinud,
Ma olen rännand surma musti teid.
Ma palju, palju haudu olen näinud
Ja ise ohralt loonud olen neid! —
Sest läbi vere, läbi tulelee
Käis nooruspäivil minu elutee!

Ma raskel sammul kõnnsin üle haude,
Wõitjoovastused uimastasi mind!
Taas elu imetlin waid üle täägiraude
Ja surma pidustusi ahnelt kihmas rind! —
Sest läbi vere, üle korjuste
Käis nooruspäivil minu elutee!

Nüüd raugenud mu käsivarte jõud,
Mu hingel läilund vere wänged lõhnad
Ja mulle wõördund wahe tapmisraud —
Mu meeli köitnud unustuste rihmad! —
Sest üle verest leotud wäljaade
Käis nooruspäivil minu elutee!

6. IV, 1920.

Endel Armariön.

Inwaliid ja marodöör.

Neid oli kaks wenda.

Wanem wend Jaan käis naabri alewis kaupmehe juures päewiti tööl — aitas poesellil tütte wõntrist aita kanda ja nokities ühte ja teist mille eest ta 25 kopikat päewas sai. See oli efiotia Wiimafelajal oli ta juba ise pooliti poesell — kaalus jahu, andis ostjatele heeringaid, naelu ja soola wälja ja sai kindla tuu walg.

Noorem wend Mihkel õppis wallakirjutaja juures, tegi efiotja riide ja jõõgi eest töõd; pärastpoole hakkas ka palka saama.

Ja oli neil ammu furnud ja kõil nende warandus oli wäike pobuli ütife, üks lehm ja lahja, walge hobuse kronu, mille abil ema kolme wafamaa suurust maalapikest horis.

Ena — küüras ja kõhn wanaeit, kes mõlemad „fil-materakesed“ suure waewaga niikaugale ütife awatanud oli, et nad ju ise ülespidamist wõisid teeni, ootas pikifilmi, mil asi juba niikaugale jõuaks, et mõni poegadest mini kodu tooks, kes töõd aitaks teha.

Maad oli küll wähe, aga jeda enam tarwitas see töõd. Oli tarwis labidaga suuremolt ojal töõtada, wana arf-laha lofifiga ei jõudnud wanate wiimafelajal enam ümberkäia. Jaanist poeg ei pannud põllutööle kätti külge ja Mihkel, kes mõnikord kodu käis, ei wõinud kaua

emal abiks olla, sest et teenistusetohht kangel oli ja nii oli wanake sunnitud üksi ülespidamist teenima — majapidamist korras hoidma ja osalt ka poegi aitama, kellest ta edaspidi tuge ja abi lootis.

Wanake lootus ei läinud täide... Sõda puhkes lahti ja noorem poeg Mihkel kutsuti kobe sõja algusel tegetaske wälte teenistusse, kuna Jaan ematoitjaks jäi.

Mihkli äramineku järele otsustas Jaan, et hobune ilmaaegu niisuguse wäitese maalapi peal pidada on, — müüs hobuse ära ja seletas emale, et ta nüüd linna lähed ja oma tõe peal kauplemas hakkab. Nüüd jäi wanake päris üksi, — Jaan ei näidanud peale linnaminekut nägugi.

Mihkel kirjutas emale, et ta Austria eeslinnil tsaariga jalawäe polgus teenib ja lihas alati juure, et ema ärgu muretsugu, sest warsti lõpeb sõda ja ega seal liinil nii hirmus olegi. Pärastpoole teatas poeg, et ta paelamees on — teistest wähe ülem ja saatis kaks korda mõne rubla rahagi. Wiimajalal kirjutas keegi teine, et Mihkel paremast käest wähe wigastada saanud ja nüüd haigemajas olla.

Jaanist ei teadnud ema midagi, — kas oli ta jurnud wõi elus.

Ühel ilusal päewal ilmus wanaeide rõõmuks poeg Mihkel kodu, aga — parem käsi oli küünornukist nii imelikult tõweras, et seda sirgeks ajada ei wõinud!

Sõppes ka suur ilma sõda. Mihkel rowittes hoolega tõweraks jäänud kätt, tegi soojawee wannid, masteris ja trüitis kokkulaswanud lohta niikana, lüni wiimaks juba käega wähefelt töötada wõis. Kirjutada küll enam nii ei saanud, kui enne, sest tähed ei tulnud nii ümmargused ja ilusad wälja, aga selle eest wõis ta emale ühte ja teist maalapi juures aidata. Elu läks eidekesele kounis mõnust — peaasi, et üksti poegadeft kodu oli. — — — —

Häkki puhkes Eesti wabadussõda lahti. Mihkel kutsuti komisjoni ja — — wõeti wastu, waatamata selle peale, et käsi wigastatud oli. Mihkel läks ka ise heameelega, sest ta seletas emale enne ära minekut, et kui ta teise kätte peaks kaotama, ei nuriseks ta siiski, sest nüüd on hoopis lõbusam sõdida — ei lähe enam wõraste eest wälja, waid oma eest.

Mihkel läks teistkorda ja polgus kuulis ta teistelt, et ka Jaanist-wend komisjonis olla läinud ja sõjateenistuseft wabaks saanud. Teadsid mõned ka rääki, et Jaanil pidada hästi „wedama“ — olla linnas oma kauplus ja pidada ka sõjawäele moona muretsema.

Siinil tabas Mihklist jällegi üks äpardus! Seekord küll mitte waenlase kuul, aga weel hullem — ta külmetas jalad ära!

Wäeosasse minnes olid Mihkil Wene sõjast toodud saapad jalas, mis ju hästi kattenud olid. Tegawara pataloonis käis ta küll kord saapaid küsimas, aga paks, punane näoga majandusülem läbi käega ja seletas, et need weel tublid saapad on — teistel ei ole niisuguseidki — eks liinil saa, kui tarwis! Mihkel ei hakanud ka rohkem norima, ta nägi, et mitmed liinile pool palja jalu läksid ja mõtles:

Kust see kroonugi wõtab, eks ajan niisama läbi, kui ju rohkem saapaid tehakse, küll siis mullegi jattub! Nii määrati mees liinile, ta läks polku, kus enam saabastega aega jännata ei olnud.

Ühel talwedhtul määrati Mihkel posti — õhtupoole oli sulda, saapataldadeft, mis katkikulunud olid, tuli wesi ja lumelobjal fisse, õhje läks ilm külmale. jalad, külme-

tafid saabastesse — ei aidanud enam ühe jala pealt teise peale torgamine. Postilt äraminna oli wõimata.

Õmmitu anti küll Mihkile teised saapad ja wanad wifati kui kõlbmatad minema, aga Mihkel ei wõinud neid jalga panna. Jalad olid üles turfunud ja tegid suurt walu. Ka pea ja kõik liinimed wolutasid. Mihkel wiidi haigemajasse, kus pooleaastase rowituse järele selgus, et mõlemad jalad wigaseks jääwad ja efiotja ainult karkudega täia wõib.

Wiimaks wabastati ta sõjateenistuseft — wigaste jalgadega ja paljajalu, sest haigemajas ole oli poigust Mihkli warustusleht saadetud, kus ta saabastega wõrustatud oli. Mihkli seletust, et jellorral kui saapad anti, neid wastu wõtta ei wõinud — ei wõdetud arwete. — —

Õnn oli, et haigemajast kargud wälja anti, ilma nendeta ei oleks ta kuhugi saanud minna. — — — —

Enne wassali minekut juhtus Mihkel ootamata wenna Jaaniga kokku.

Ei tahtnud enam Jaani ära tundagi, nii toredaks oli ta läinud! Peenikeles hallis riides härra, näpitsapillid nina peal, ilus hõbedase nurguga jalutussepp käes ja ümmargusel kõhul tugew ripatsiga urrikett.

Õfimehe korra waatamisega ei tunnud Mihkel wenda äragi. Waatas weel teistkorda ja fuis hüüdis: „Sina? . . . Jaan!“

Jaan, kes ühes kellegi teise herraga wastu tuli, tegi imestanud näo, tõmbas kulmud kortsu ja sõnas wiisakalt teise herrale:

„Wõhondage wiis minutit — minul ou selle mehega paar sõna rääki — on meie poolt mees“ — mille järele teine edasi jalgatas, kuna Jaan kounis tigevalt küsis:

„Mis ka kargud nii tuure hädlega, kas ka ise aru ei saa, et mul uulitta peal siwuga bääri rääkida!“

„Ah loo . . . wõi nii“, jäi Mihkel wastata, sest niisugune ülesastumine wenna poolt ajas mõtled filmopilt segamine, — „aatmel on ka emal . . .“

Sõnalaujumata tõmbas wend riimataskest kõhula rahakoti, otks sealt wieskümneme margalise, andis Mihkile ja ütles siis:

„Hobuseft sain seekord wiiskümmend rubla — nüüd wõid emale tagasi wiia ja muud tegemist minul ei ole. Kui teinekord weel nii rumalalt wastutules karguma hakkad, siis lasen sind jalapealt kiini wiia. Olen hoolekande osakonnas nõunik ja ei ole mul iga tühise asja jaoks aega . . . on suuremad asjad ees. Pea seda meeles!“ Põõras ümber ja läks kepiga äritult mängides minema.

Kohmetult kortsutas Mihket wennalt antud uut wieskümneme margalist pihu wahel, wiskas selle siis enesest eemale, sülitas üks kord ja kordas weel iseneses:

„Wõi nii, wõi nii!“

Siis põõras Mihkel ümber, komberdas oma karkudega pikkamisi wassali poole, ohtas südame põhjast, pühkis filmist tilkuvad pisarad õlanukkidega kuiwaks ja mõtles:

„Kui juba oma lihane wend nii madalale langenud on, mis head wõib siis wõrasteft oodata!“

Mihkil oli wennast kahju! — — — —

Mihkel on oma poja kohused ema ja kodanik kohused riigi wastu hiilgawalt täitnud. Ta aitab oma wigastatud jalgadega wanaeidel tööd teha ja jääb õhtu rahuliku südamega magama.

Wis teeb aga Jaanist-wend õhje?

Rahlane on, kas teda südametunnistus, mille häält ta waigistada püüab, magada laheb! Kui palju on meil Jaani sarnaseid wendi? Kumb on parem olla, kas inwailid, wõi maraõõr? Mis mõtlewad need mehed, kelle hooletuse ja ahnuse läbi inimeid oma jalgadest ilma jäid? Kes wastats nende kolme küsimuse peale?!

R. Raasil.

Ja ma loon...

A. Suurkask.

Kui öö valitseb ja valgus on peitunud taevaste kõrguses. . . must pilvevaip varjab tähtede vilkuvat hiilgust. . . ja vägivald kivistab elavat elurada. . . Kui üksi ma seisan kesk põlises, pimedas laanes, kus kinni on sulutud tee, mis hommiku koidule viib vastu . . . ja kui elumõte väriseb mu hinges, kui sügisel surev lillike. Külma surma hingeõhk puudutab südame soojust. . . Kui inimlik eluväärtus rütab ahelais, raudus. . . ja äratundmine sirutab rusikas käsi võimetuse vihas! — Kuid öö ja valgust ei ole! — Siis hukka läheb mu hinges vana taevast ja maa. . . Uus valguse kiir ilmub hukkavast ööst. See kasvab ja paisub, end vormib — laab valguse mereks. Siis sirutan ma ennast ööde rõhust, kui hiiglane, kes ärkab unest — ja ma loon omale uue maa ja uue taeva, mis vaba — jah, vaba on türannide valitsusest ja rahva rumaluse võimusest!

Minu unistuseilm on otsatu suur ja valge, kus vabadus avar. . . kus püha eluväärtus lehvib, kui tuike mõtte sügavuse kohal ja valge ohvrisuits tõuseb südamealtariilt lõpmata sinava taevapoole — tänuks ja kiituseks igavesele elu Vaimule. . . Temas elab mu hing ja mu unistus — selles uuestiloodud maailmas. . .

See minu unistuste ilm on suur ja vabal —

Wõidu hind.

Oli talve algus 1919 aastal.

Sakslased olid meid Oginsty kanoalil kaemikutest wälja löönud ning meil oli tähtselt seijuforda jalule seada. Selleks tuli meil pidada witepäewalist wäljasõda, tulid ööd ja päewad mõhda jaata lumistel wäljadel ning alataja pidada mõitlust.

Olime näsinud ja külmanud kui penid. Mehed olid kui warjud ja täitsid wistalt lastu. Igal pool oli neid tarwis ergutada ja edasi wiia, et tõsta oma polgu au, sest just meid olid sakslased wälja löönud.

Olin siis nooremaks ohwitseriks Roodu ülemas oli leitnant Reberidie, kes biluuti haigemajas, kus ta haawatuna wiibis, tagasi tuli. See oli kumine ohwitser, liikumata nääjoontega nagu tõine faktir. Ta oli kaua elanud Indias ja sealt mõndagi kaasa toonud.

Tema raudne energia hoidis alal roodu lahinguwõimu ja meie rood tungis edasi eesrinna. Nii mõitlesime päewast päewa. Iga tund wiis kaasa mehi ja rood sulas nagu lewade lumi. Aga pealetungimine tekkis edasi!

Siis seifime ihel ööl waenlaste wiinase peatussiini ees. Weel siit oli teda tarmis wälja lüüa, et asuda oma endistesje toobastesje! — Kõik olid ärewuses. Abiwäge meil ei olnud ja tarwis oli toimetada omal jõul.

Pealostuse oli polgu ülem meie roodu peale pannud ja me tahtsime seda digustada!

Reberidie tegi tiireid korraldusi. Igal pool, kus julgust tarwis, oli ta ise ja andis käsklusi.

Kuid meeste wähearwulise tõttu oli mõidu lootust wäha. Wähemalt tahtlesin mina selles, millest ta temale teatafin. Ta pööras oma kiwistanud näo minu poole ja waatas malle filma. Tema filmas nägin sama laifeta kummalist tuld, nagu lord bijeti wiktus Smorgooni waremil ja ma tundsin, et minu tahtewõim allub temale.

— Meie mõidame! — See oli lühike ja kindel wastus ning sai kõigile kätula.

Samol filmapilgul kirjeldid pilwew ja paistis kuu. Nägime umbes poolteisejaja sammu laugutel enesist kaks, lasti, kes oma liini ette traataeda taasisid.

Reberidie waatas seda. Ta filmad hiilgasid tuge wamalt kui enne ja wõimsa komandosõnaga tõstis ta roodu ning wiis edasi.

See oli hullumeelne samm. Waenlane mõrkas meid koe ja awas tule kõigist omist lasteriistest. Juba esimeste paukude järele laugesid mitmed ja meie rida löi kaituma.

Siis sündis midagi kummalist!

— Meie nägime, et peale ei tungi mitte ainult meie, waid terve legendil on täis edasi tormawaid mehi. Siin olid terwed pataljoonid ja polgud. Ja meid kõiki waldas enneolemata mõitlustung!

See oli kummaline ja õudne! Nagu maruhoog tungis see wägi waenlaste kallale, wiskas ta timber ja mõne minuti jooksul olime wanadel positsioonidel.

Ua siin jahmatime kõik. Suured abiwäed kadusid äkki kui tina tuhka ja ma jäin kuelümne mehega, mis säilinud meie täiskoosseisulijest roodust. Organiseerisin koe wotwe.

Leitnant Reberidie oli kadunud. Teisel päewal leidime ta forjuse, mis ihel puule najates, selle all istus. Ta oli täiesti terve ja waid mõlemad filmad olid wälja jooksnud ning pealuus awanesid kaks werist auku. Waatame teda kui teiseilma elaniku.

Kobale kututud arst ei tunnud surma ja filmade wäljajooksmise põhjust.

Ainult meie, tema lahinguseltõlised, teadsime, et siin maksti mõidu hind!

Endel Armariön.

Werejoojad.

Nad armastawad werd juna. . . ise ei teagi, et nad seda jookwad — — inimese werd. . . Ja ise loewad põlastuses lugugi inimese sõõjate elust, kuna punased in:iaanlaste juguarub teineteist ei sõõ waid — — walgeid, omi waenlasti.

Aga nemad — nad jookwad oma peastjate werd ning mitmed waatawad koorde juute, kelle esivanemad Kristuse . . ristirahwa ärapeastja werd olla walanud — mitte joonud!

Siis aga jookwad . . . ifuga. Kristus oli juutel waenlane, kristlased sõõwad oma õnnistuseks tema ihu ja jookwad werd. Wiina ning pühitsetud leiva näol.

Kristlased loewad mu sõnu — mõtlewad, et ma olen hullumeelne.

Mitmele werejoojale on jalestaw werejoomist Lu g e d a aga megus seda j u u a.

Ma näitan praktiliselt, et ma hullumeelne ei ole

ja toon mõne näituse, kui ahnelt juuaife werd — inimefe werd:

Waatafin, kuidas kaks tuntud ärimeest peale hästi kordalainud „schoti“ muusika saatel hotellis „liigu jiwad“

Wiin — punase sahwitiga magusaks liidbrüis tehtult loffus inuäratamalt klaasest, praetud pörjas waatas pilka-walt teist filma kinnlihtudes joojad — nii, kui oleks temal nendega midagi jarnadust. . . . Ta oli waagnal, ilma südameta . . . mistift aimas ta, et ta „liigu joojad“ ilma südameta on. sest muud jarnadust ei wõi jurnud jea pojat ja elusal inimejel olla.

Joojate näod punastafid . . . filmad hiilgafid — nad tõistafid klaase jurnud pörja terwitufets, kelle ihust iga rii pe peale tiiki ära rebifid.

Ja waatafid läbi akna möödaminejaid, kus hulgas ta üks tarkudega kumberdaja oli.

„Kuule naaber . . . ma toputan ta fisse, on tuttav piirwaht, kes mind kord punaste läest peastis, kui äriasjus — — ha, tead isegi, lõtju langefin. . .“

Tühja lah . . . hakka weel sandiga jändama. Mina ei ole weel pennigi niijugustele raianud . . . Proofit!

Mina niisama, aga — — proofit. . .

Klaasfi kölin, ja ilus punane, täendaw twedelik tabus klaasest kõrresse . . . nad joid — joid wiina nimel wigastatud sõduri werd. — — — — —

Kuulus, rikkas piimatuningas joob hommiku üles-tõustes iga päew isukalt toobitaie jooja piima.

See on terwifets ja ei ole ta üleliigne, sest et weifese kaskwuga patiuul mehel suur pannaajuline köht on, kuhu tarbeforral ta kolm pange piima fissesünnits.

Hommiku saab toobitki, ta tõueib üles, peseb käja, kaela ja nägu — tihti piimaga, sest ta on kuulnud, et piim nahale meeldiwa, wärske jume annab.

Ja — ta joob . . . wõtab tihti ninakefe winti, ti leb kodu, joob isukalt wärsket magust, kojutawat piima, kui nina pöriseb ja keel kuitu.

Joob ja mõtleb, kuidas piimaga ilusamat fissetulekut wõiks teha, kui juurel möödul piimale, mis tema ärift haigemajale haawatud sõdurite toiduks läheb — wett juurede-lisada ja toobi hinda tõsta. Ta wõib piimas ujuda, kuna köhn, purustatud liikmetega lahinguwäljalt toodud sõdur wett laskub, millele piima hulka lisatud. . . . Ta joob — joob ja lihaw ümmargune köhute paisub. Joob piimana, piiritufena, maitsewa koduadetud õllena wigasta-tud sõduri werd — kes tema eest on wõidelnud, tema piimagi, lehmakarjad, paisuwa köhu, lihawad põsed ja rahokoti terwije juures on hoidnud.

Juues on tal kõigeparem isju. — — — — —

Noor neiu istub kellelegi lõbusat juttu rääkides kõrwalises wõdrastemaja numbris. Ta põsed, mis hilja aegu roosina ditsefid, on auku wajunud, filmad, mis hilja puhituses, ilmsüütuses ärafid, hiilgawad kiirgliftult, aukus põskile on ilmunud arglik puna — wiina mõjul, mida ta iõi kaaslasega, kes teda oma põlwil hoiab, pehmel kat-tenud riidega sohwal istudes.

Ta mahe hääl on muutunud tõhifewaks, lärmikaks kiiksumifets ja lallutes tõstab ta klaasi, lõbb kaaslasega torku ning joob . . . oma kallima werd, kes praegu haawatult haigemajas hoigab ja leda ta ou petnud — kelle wastu ta truidust murdis. . . . Jälestusega waatab ta sohwatagast seinale roninat lutikat ja lallutab:

„Waata, kus wereimeja, inimefe wereimeja. . .“
Uga ise?!

Ma olen rahul oma kirjotafikiga. ehk küll mitmed feda nimetawad hullumeelufets. Ma olen faktiufed näitufed ettetonud, mis tõendawad, et hull, lugemata hull inimefi inimefe werd ahnelt joowad, ilma ei nad feda ise märkaks.

Üheb lähewad raswafets, tugewaks, kuna teised köh-naks ja jõetufeks jäewad, inimefe werd juues.

Uga nad joowad . . . isukalt, ahnelt. —

Kas on nad kristlase d, kes Sunastaja werd juues õ n d s a k s, wõ i m e t s a l i s e d, kes peastja werd juues p a l s u k s saada tahawad.

Kuid joowad . . . joowad inimefewerd. . .

Hullemad, kui indiaanlased ning juudid, need were-joojad!

18. IX. 1920.

R. Kaasik

Lootus ja usk.

Kui ei ole lootust, ei maksa fiis elada. Kui ei ole usku, ei jaks fiis wõidelda.

Neid tahte tarwitab meie hing, kui igapäewast toi-dust, muudu jäeb ta nälga ja muutub elawaks jurnufehaks.

Lootus on see puri, mis meie elulaewufest läbi aja ja saatufe tormide kannab — igawitu lauge ranna poole. Ehk küll nii tihti maru mäsjab ja torm hulub, aga kindel ja wastupidaw on see puri. Ta annab ka tüür-i-wale käele fittust ja filmale terawat pilku, läbi tormi-pimeduse nägemifets. . .

Ust on see wõimus, mille abil tahtufed ära-wõidame ja mis meile eluraskufed fergeks teeb. Ust on suur hinge walgus, mis nägematud sügawufed ja tume-dad laugufed meie nähtawaks teeb. . . . Ust oma asja aulufe ja teo kordamineku fisse, luudab mägefid eduteelt ära-weeretada. . . . Ust on kindel kalju, koikumata aluspõhi, mille pääle hiiglahoone üles ehitataffe. . .

Kui on lootust, fiis makjab elada. Kui on usku, fiis jaksame wõideldal

A. Suurkast.

„Bõhjataht“.

(Järg).

9) Gustaw Suits, Helsingis. — „Kelle eest?“
. . . . läkitan kawatsetud albumi „Bõhjataht“ jaoks kaasalisa-tud luuletufe ilma honoraari nõudeta.

Balun efitõja lewida selle wäilete weeringuga Gesti sõiaiu-maliidide raske seisuforra parandamifets. „Mut ei o'e midagi anda wäestele“, kirjutas luuletaja Belaine oma testamendis, „sest et ma ise waene olen.“

Walus on aga mulle meie wõimupidajate osawõtmatufus nende wõimufatufate wastu!
(Järgneb).

Tänukwilitung.

Ajakirja „Jnvaliidi“ väljaandmise toetuseks on annetanud: hra Oskar Saarnet (Jõgeva vallas) 85 marka ja hra Oswald Lääne (Jõgeva vaksalis) 500 marka. Südamlik tänu anneta-jatele! Leidku see eeskujuri rohkesti järeltegljaid. Wigastut sõdu-ritele on ihulise abiandmise kõrwal ka waimlist toetust tarwis.
„Jnvaliidi“ tallitus.

Wastutaw toimetaja: August Weiper.

Wäljaandja: G. W. Wigastatud Sõjameeste Ühtsus.

Legew toimetaja: Anton Suurkast.